

ΘΕΜΑ 2ο

(Λυσίας, Κατά Ερατοσθένους 1-3)

- Οὐκ ἄρξασθαί μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντι· τοιαῦτα αὐτοῖς τὸ μέγεθος καὶ τοσαῦτα τὸ πλήθος εἴργασται, ὥστε μήτ' ἂν ψευδόμενον δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων κατηγορήσαι, μήτε τάληθῇ βουλόμενον εἰπεῖν ἅπαντα δύνασθαι, ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τὸν κατήγορον ἀπειπεῖν ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. τοῦναντίον δέ μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι ἢ
- 5 ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνω. πρότερον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοὺς κατηγοροῦντας ἐπιδείξαι, ἥτις εἴη πρὸς τοὺς φεύγοντας· νυνὶ δὲ παρὰ τῶν φευγόντων χρὴ πυνθάνεσθαι ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς τὴν πόλιν ἔχθρα, ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. οὐ μέντοι ὥς οὐκ ἔχων οἰκείας ἔχθρας καὶ συμφορὰς τοὺς λόγους ποιοῦμαι, ἀλλ' ὥς ἅπασι πολλῆς ἀφθονίας οὔσης ὑπὲρ τῶν ιδίων ἢ ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὀργίζεσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτ' ἐμαυτοῦ πώποτε οὔτε
- 10 ἀλλότρια πράγματα πράξας νῦν ἠνάγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγεννημένων τούτου κατηγορεῖν, ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν κατέστην, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιήσομαι· ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὥς ἂν δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξαι.

ΣΧΟΛΙΑ

1. **Οὐκ ἄρξασθαί...ἀλλὰ παύσασθαι:** υποκείμενα στο 'ἄπορον εἶναι'. **ἄπορον εἶναι:** υποκείμενο στο 'δοκεῖ'. **τῆς κατηγορίας:** αντικείμενο στο 'ἄρξασθαι'.
2. **λέγοντι:** κατηγορηματική μετοχή σε δοτική με εξάρτηση από το 'μοι'. **τοιαῦτα...καὶ τοσαῦτα:** υποκείμενο στο 'εἴργασται' σε αττική σύνταξη. **αὐτοῖς:** *ἀπὸ αὐτοῦς*, δηλ. τους Τριάντα. **τὸ μέγεθος καὶ...τὸ πλήθος:** αιτιατικές της αναφοράς. **ὥστε μήτ' ἂν...δύνασθαι:** συμπερασματική πρόταση με δυνητικό απαρέμφατο για να φανεί πως μαζί με το αποτέλεσμα υπάρχει και σκοπός. Το δυνητικό απαρέμφατο αναλύεται σε δυνητική Ευκτική: ὅχι *ὥστε δεν εἶναι δυνατόν να μπορεῖ κάποιος*, ἀλλὰ *ὥστε να μην εἶναι δυνατόν να μπορεῖ κάποιος*. **ψευδόμενον:** μτχ. συνημμένη εναντιωματική σε αιτιατική πτώση, για να συμφωνεῖ με την εννοούμενη αιτιατική 'τινά', που εἶναι υποκείμενο στο 'ἂν δύνασθαι'.
3. **δεινότερα:** αντικείμενο στο 'κατηγορήσαι'. **τῶν ὑπαρχόντων:** γενική συγκριτική. **κατηγορήσαι:** αντικείμενο στο 'ἂν δύνασθαι'. **μήτε...εἰπεῖν:** ἀναρθρο απαρέμφατο συνδεόμενο παρατακτικά μέσω του 'μήτε' με το προηγούμενο 'κατηγορήσαι', διότι ἔχουν την ίδια συντακτική θέση. **τάληθῇ:** αντικείμενο στο 'εἰπεῖν'. **βουλόμενον:** συνημμένη εναντιωματική μτχ. σε αιτιατική πτώση, για να συμφωνεῖ με την εννοούμενη αιτιατική 'τινά', που εἶναι υποκείμενο στο 'ἂν δύνασθαι'. **ἀλλ' ἀνάγκη:** <ἐστί>: ο αντιθετικός σύνδεσμος 'ἀλλά' συνδέει αντιθετικά το απαρέμφατο 'ἂν δύνασθαι' με την απρόσωπη έκφραση 'ἀνάγκη <ἐστί>', δηλ. συνδέει αντιθετικά δύο συμπερασματικές προτάσεις, μία με απαρέμφατο, και μία με εγκλητικό ρήμα.
4. **τὸν κατήγορον:** υποκείμενο στο 'ἀπειπεῖν'. **ἀπειπεῖν:** ἀπολέγω = *κουράζομαι*. **τὸν χρόνον:** υποκείμενο στο 'ἐπιλιπεῖν'. **τοῦναντίον:** αντικείμενο στο 'πείσεσθαι'. **μοι δοκοῦμεν:** *φαινόμεστε σε μένα*. 'δοκεῖ μοι = φαίνεται καλὸ σε μένα', 'δοκῶ μοι = δίνω την εντύπωση σε μένα = νομίζω, πιστεύω', 'δοκεῖτε μοι = δίνετε την εντύπωση σε μένα = μου φαίνεσθε ὅτι = νομίζω ὅτι εσεῖς', 'δοκοῦμεν μοι = εμεῖς δίνουμε την εντύπωση σε μένα = φαινόμεστε σε μένα = νομίζω ὅτι εμεῖς'.
5. **πρὸ τοῦ:** 'πρὸ τινός', δευτέρος τύπος της αντωνυμίας. **ἥτις εἴη:** < ἔχθρα >: πλάγια ερώτηση με Ευκτική λόγω εξάρτησης από Ιστορικό χρόνο. Υποκείμενο το εννοούμενο 'εἴη', και το εννοούμενο 'ἔχθρα', καθὼς το 'εἴη' εἶναι υπαρκτικό.
6. **πρὸς τοὺς φεύγοντας:** *ἀπέναντι στους κατηγοροῦμένους*. **ἥτις ἦν:** πλάγια ερώτηση αντικείμενο στο 'πυνθάνεσθαι', όπου το 'ἦν' επίσης υπαρκτικό. Σ' αυτήν την Πλάγια Ερώτηση διατηρεῖται η Οριστική, διότι η εξάρτηση εἶναι ἀπὸ ἀρκτικό χρόνο.
7. **ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν:** πλάγια ερώτηση με Οριστική λόγω εξάρτησης ἀπὸ ἀρκτικό χρόνο, η οποία χρησιμεύει ως ἐπεξήγηση. *δηλ. ἐξ αἰτίας τίνος λόγου διέπραξαν..!*. **εἰς αὐτήν:** i.e. 'τὴν πόλιν'. **ὥς οὐκ ἔχων:** *ἐπειδὴ δὴθεν δεν ἔχω προσωπικὲς διαφορές*, μτχ. συνημμένη υποκειμενικὴς αιτιολογίας λόγω της υπάρξεως του 'ὥς'.
8. **ὥς...οὔσης:** *ἐπειδὴ κατὰ την γνώμη μου υπάρχει μεγάλη ευχέρεια σε ὅλους*, γενική ἀπόλυτη αιτιολογική μτχ. επίσης υποκειμενικὴς αιτιολογίας για τον ἴδιο ὅπως πριν λόγο. Η ἀπόλυτη μτχ. συνιστᾷ ἀπρόσωπη έκφραση.
9. **ὀργίζεσθαι:** υποκείμενο στην ἀπρόσωπη έκφραση της γενικῆς ἀπολύτου. **οὔτ' ἐμαυτοῦ:** γενική κτητική στο 'πράγματα'.
10. **ἀλλότρια:** επιθετικός προσδιορισμός. **πράγματα πράξας:** συνημμένη εναντιωματική μτχ. *αν και ποτέ δεν ἔχω εμπλακεί σε δικαστικὲς περιπέτειες οὔτε για ζητήματα δικὰ μου, οὔτε για ζητήματα ξένα*. **τούτου κατηγορεῖν:** *να κατηγορῶ αὐτὸν ἐδῶ τον Ερατοσθένη*.

- 11. ὥστε...κατέστην:** συμπερασματική πρόταση με οριστική, γιατί δείχνει ένα πραγματικό γεγονός ως αποτέλεσμα. **μη... ποιήσομαι:** ενδοιαστική πρόταση εισαγόμενη με το 'μή', και εξαρτώμενη από την προηγηθείσα έκφραση 'εἰς πολλὴν ἀθυμίαν κατέστην = με κατέλαβε μεγάλη ανησυχία μήπως...'. Οι ενδοιαστικές προτάσεις κατά κανόνα εκφέρονται με Υποτακτική, όμως σε ορισμένες περιπτώσεις χρησιμοποιείται η Οριστική, για να φανεί ο 'φόβος' ως ένα πραγματικό γεγονός, κι όχι ως ενδεχόμενο.
- 12. ὥς ἂν δύνωμαι:** αναφορική επιρρηματική πρόταση του τρόπου με υπόθεση που δηλώνει το προσδοκώμενο και με απόδοση το 'πειράσομαι'.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μου φαίνεται πως δεν είναι δύσκολο να ξεκινήσω, Αθηναίοι δικαστές, την κατηγορία μου, αλλά να σταματήσω να μιλάω, διότι τέτοιου είδους ως προς την σημασία τους και τόσα πολλά στο σύνολό τους έχουν γίνει από αυτούς, ώστε να μην είναι δυνατόν να μπορεί κάποιος ούτε, ακόμη κι αν ήθελε κάποιος να πει ψέματα, να καταγγείλει πράγματα χειρότερα από αυτά που έχουν γίνει, ούτε πάλι, ακόμη κι αν ήθελε να πει την αλήθεια, να τα πει όλα, αλλά είναι ανάγκη ή ο κατήγορος να κουραστεί ή ο χρόνος να μη του φτάσει. Και μου φαίνεται ότι έχουμε πάθει το ακριβώς αντίθετο σε σύγκριση με λίγο καιρό πριν. Δηλ. στο παρελθόν έπρεπε εκείνοι που κατηγορούν να φανερώνουν την αντιπαλότητα, ποια δηλ. υπήρχε απέναντι στους κατηγορουμένους. Τώρα όμως πρέπει να μαθαίνετε από τους κατηγορουμένους ποια αντιπαλότητα υπήρχε ανάμεσα σ' αυτούς και στην πόλη, για ποιόν λόγο δηλ. τόλμησαν να διαπράξουν τέτοια αδικήματα εις βάρος της. Και τα λέω όλα αυτά όχι επειδή δήθεν δεν έχω κανένα προσωπικό μίσος ή προσωπική δυστυχία, αλλά επειδή κατά την γνώμη μου υπάρχει σε όλους μας μεγάλη ευχέρεια τόσο για προσωπικά μας ζητήματα, όσο και για δημόσια θέματα να αγανακτούμε. Εγώ λοιπόν, Αθηναίοι δικαστές, αν και ποτέ δεν έχω εμπλακεί σε δικαστικές υποθέσεις ούτε δικές μου, ούτε ξένες, τώρα είμαι υποχρεωμένος εξ αιτίας αυτών που έχουν συμβεί να κατηγορώ αυτόν εδώ τον Ερατοσθένη, ώστε πολλές φορές βρέθηκα σε μεγάλη δυσκολία, μήπως εξ αιτίας της απειρίας μου θα κάνω την κατηγορία υπερασπιζόμενος τον αδελφό μου και εμένα τον ίδιο με τρόπο που δεν αξίζει, και με ισχνά επιχειρήματα. Παρ'όλα αυτά όμως θα προσπαθήσω με όποιο τρόπο τυχόν μπορώ με λιγότερα λόγια, να σας ενημερώσω από την αρχή